

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ПОВОДЖЕННЯ З ШУКАЧАМИ ПРИТУЛКУ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

APPLICATION OF PRINCIPLES OF INTERNATIONAL LAW REGARDING THE TREATMENT OF ASYLUM SEEKERS IN THE LEGISLATION OF UKRAINE

Ленгер Я.І., д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного права

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Гороть А.М., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного права

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Дослідження присвячене аналізу особливостей впровадження мінімального міжнародно-правового стандарту поводження з шукачами притулку в законодавство України, який існує у вигляді основних принципів міжнародного права визнаних державами. Дослідження зумовлено і тим фактом, що в міжнародному праві не існує обов'язку для держави надавати притулок, держава керується своєю суверенною волею, на основі національного права контролює переміщення осіб через власні кордони, та дозволяє прибуття та перебування іноземців, а також надання їм певного правового статусу згідно національного права. Правові статусу для різної категорії іноземців визначаються національним законодавством в залежності від підстав які спонукали їх потрапити на територію іноземної держави.

У системі міжнародного захисту прав людини, дотримання прав біженців і інших шукачі притулку займають особливе місце. Надання таким особам міжнародного захисту викликано необхідністю гарантувати дотримання прав та задоволення мінімальних потреб, у тому числі визнання за ними певного правового статусу. Проте не завжди країна, до якої шукач притулку звертається про визнання його біженцем, може задовольнити таку заяву. І, якщо, права біженців конвенційно закріплені і гарантовані, то права шукачів притулку складаються із звичаєвих норм, актів міжнародних організацій та судових рішень щодо шукачів притулку, а також норм національного законодавства держав. Саме, відсутність договірних імперативних норм щодо визначення правового статусу шукача притулку, зобов'язань для держав надавати притулок таким категоріям мігрантів, ставить шукачів притулку в досить вразливе становище, коли його права будуть порушені державою з різних міркувань. Такі проблеми обумовлюють існування мінімального стандарту та імplementацію цих норм в національне законодавство з метою недопущення порушень прав шукачів притулку.

Ключові слова: біженці, міжнародний стандарт, принципи, права людини, правовий статус, шукачі притулку, правовий статус біженця.

The study is devoted to the analysis of the features of the implementation of the minimum international legal standard for the treatment of asylum seekers in the legislation of Ukraine, which exists in the form of basic principles of international law recognized by states. The study is also due to the fact that in international law there is no obligation for the state to provide asylum, the state, guided by its sovereign will, on the basis of national law controls the movement of persons across its own borders, and allows the arrival and stay of foreigners, as well as granting them a certain legal status in accordance with national law. The legal statuses for different categories of foreigners are determined by national legislation depending on the grounds that prompted them to enter the territory of a foreign state.

In the system of international protection of human rights, observance of the rights of refugees and other asylum seekers occupy a special place. The provision of international protection to such persons is caused by the need to guarantee the observance of rights and satisfaction of minimum needs, including the recognition of a certain legal status for them. However, the country to which the asylum seeker applies for recognition as a refugee is not always able to satisfy such a request. And, if the rights of refugees are conventionally enshrined and guaranteed, then the rights of asylum seekers consist of customary norms, acts of international organizations and court decisions regarding asylum seekers, as well as norms of national legislation of states. Namely, the absence of contractual imperative norms regarding the determination of the legal status of an asylum seeker, obligations for states to provide asylum to such categories of migrants, puts asylum seekers in a rather vulnerable position when their rights are violated by the state for various reasons. Such problems determine the existence of a minimum standard and the implementation of these norms into national legislation in order to prevent violations of the rights of asylum seekers.

Key words: refugees, international standard, principles, human rights, legal status, asylum seekers, legal status of a refugee

Постановка проблеми. Право людини покинути країну свого громадянства або постійного місця проживання закріплено статтею 13(2) Загальної декларації прав людини, яка зазначає: «кожен має право залишити будь-яку країну, в тому числі, свою власну», так право закріплене і в Додатковому протоколі IV до Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яке проголошує, що: «... Кожен є вільним залишити будь-яку країну, включно власну. На здійснення цих прав не можуть бути встановлені жодні обмеження, крім тих, що передбачені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної чи суспільної безпеки для підтримання публічного порядку, запобігання злочинів, для захисту здоров'я чи моралі або з метою захисту прав і свобод інших осіб» [14].

Підстави покинути країну можуть бути різними, про що зазначається в багатьох міжнародних актах, такими підставами можуть бути переслідування особи через расу,

релігію, громадянство, належність до певної соціальної групи чи політичні переконання, це війни, державні перевороти, зміна системи державної влади, істотні зміни в політиці держави, спалах або ескалація збройного конфлікту та ін. Саме, вразливе становище такої категорії осіб, які змушені шукати притулку, неодноразова викликала занепокоєння в Світовій Спільноті і в кінцевому результаті змусило розробити і затвердити принципи міжнародного права поводження з шукачами притулку з метою недопущення порушення їх основоположних прав державами які надають притулок.

Метою статті є аналіз особливостей застосування мінімального міжнародно-правового стандарту поводження з шукачами притулку в законодавство України.

Аналіз наукових публікацій Вивченням даної проблеми та шляхів її вирішення займалися такі науковці як Моргун Ю. Ф., Куций В. В., Малиновська О. А., Герасименко С. С., Поєдинок О. Р., Чехович С. М.,

Гончаренко О. А., Гринчака В. А., Грабова Я. О., Кадикало М. О., Сорока І. О., Діденко Н. А., Римаренко Ю. І., та інші.

Не дивлячись на певну кількість дослідження даної проблематики, все ще залишається не висвітленим ряд питань пов'язаних з правом притулку, особливостями правових статусі шукачів притулку та імплементацією міжнародних стандартів поведінки з шукачами притулку в національне право держав.

Виклад основного матеріалу. Сучасне міжнародне право виділяє дві категорії осіб, які потребують міжнародного захисту.

Це біженці *de jure* до яких відносять біженців відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 р. та Протоколу до неї 1967 р., Конвенції, що регулює окремі аспекти проблеми біженців у Африці, прийнятій у рамках Організації Африканської Єдності (далі – ОАЄ), 1969 р., Угоди СНД про допомогу біженцям та вимушеним переселенцям 1993 р., угод, прийнятих у рамках Євросоюзу, та правових актів інститутів Євросоюзу [8; 5; 4; 10].

Та біженці *de facto* які користуються міжнародним захистом, підмандатні УВКБ ООН, шукачі притулку, внутрішньо переміщені особи, апатриди, біженці за Конвенцією, що регулює окремі аспекти проблеми біженців у Африці, прийнятій у рамках ОАЄ (за межами території дії цієї Конвенції), та Картагенською декларацією 1984 р., біженці, які рятуються від викликаних людською діяльністю та стихійних лих, а також палестинські біженці, які входять до компетенції Близькосхідного агентства ООН для допомоги палестинським біженцям і організації робіт. Джерелами регулювання правового статусу осіб, які *de facto* користуються міжнародним захистом, є резолюції ГА ООН та ЕКОСОП, висновки Виконавчого комітету УВКБ ООН, а також інші документи рекомендаційного характеру УВКБ ООН та Близькосхідного агентства ООН для допомоги палестинським біженцям і організації робіт, акти органів регіональних міжнародних організацій (РЕ, Африканського Союзу). На них також поширюються окремі положення міжнародних договорів про статус біженців та універсальних міжнародних угод у сфері захисту прав людини [10, с. 12].

З прийняттям Загальної декларації прав людини і в результаті прийняття ряду міжнародних договорів сформувалося право особи у вигляді принципу міжнародного права як «принцип про право людини на притулок» [3].

Що стосується безпосередньо права притулку, то воно надається особам, які потребують захисту від переслідування або реальної загрози стати жертвою переслідування в країні своєї цивільної приналежності або в країні свого звичайного місця проживання за суспільно-політичну діяльність і переконання, які не суперечать демократичним принципам, визнаною світовою спільнотою, нормам міжнародного права. Умовою надання політичного притулку є і те, що переслідування повинно бути направлено безпосередньо проти особи, яка звернеться з клопотанням про надання даного притулку [18, с. 15].

В міжнародному праві шукачів притулку які покинули країну громадянства або постійного місця проживання зазвичай іменують біженцями. Цей термін закріплений в Конвенцією про статус біженців 1951 року. Ст. 1 Конвенції, визначає, що біженцем визнається особа яка «через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань» [5]. За визначенням Конвенції, сама по собі наявність обґрун-

тованих побоювань переслідувань за встановленими ознаками є достатньою підставою, аби особа отримала міжнародно-правовий статус біженця, а разом із отриманням такого статусу і міжнародний захист.

Щодо правового статусу, то в науковій літературі існує різноманітність наукових підходів до його тлумачення. В своїх дослідженнях, М. В. Кравчук вважає, що правовий статус – це сукупність або система всіх належних громадянину суб'єктивних юридичних прав, свобод і обов'язків, що визначають його правове становище в суспільстві, яке закріплене в чинному законодавстві та інших формах права [7, с. 86–87].

Як: «юридично закріплене становище особи як соціального суб'єкта в суспільстві, тобто сукупність прав та обов'язків особи, які визначені й гарантовані Конституцією і законами України, іншими нормативно-правовими актами, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» – визначають правовий статус особи Н. К. Шапгала та Г. В. Задорожня [6].

На думку багатьох дослідників правовий статус особи визначає положення суб'єкта в суспільстві, проте лише в тій частині, що керується правом. Правовий статус особи закріплює права, свободи та інтереси, конкретної категорії в національному праві держав та міжнародному праві.

В міжнародному праві, поняття «біженець», досить часто застосовують до всіх шукачів притулку, які змушені покинути країну з обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань. Разом з тим, не всі особи які покидають країну свого громадянства, або постійного місця проживання можуть отримати статус біженця в країні до якої вони звернулися з проханням про притулок.

Саме поняття «біженець» асоціюється з «статусом біженця» який сьогодні закріплено рядом міжнародних договорів і який існує у вигляді системи визнаних і закріплених міжнародно-правових норм та практики держав, прав і обов'язків особи, котру розглядають як біженця. Саме, за національним законодавством держави залишається перевага визначення правового становища особи. Зміст правового статусу біженців становлять їхні права, свободи та обов'язки, передбачені нормами загальних і спеціальних міжнародних угод, та норми національного законодавства [9].

Отже особи, які у період між виїздом зі своєї держави і набуттям правового статусу в іншій державі, особи які не отримали правового статусу в країні до якої вони звернулися за притулком перебувають у стані шукачів притулку, на відміну від статусу біженця, статус шукача притулку не має конвенційного регулювання [16, с. 130].

В сучасному світі права людини є найвищою цінністю які повинні гарантуватися і охоронятися державою згідно міжнародних зобов'язань, останньої. Права шукачів притулку не дивлячись на наданий, чи не наданий правовий статус становлять частину прав людини, а отже повинні дотримуватися і гарантуватися державами. Об'єм прав, якими слід наділити іноземців, що характеризуються терміном «шукач притулку» пов'язаний з наданням таким іноземцям можливості звернутися за притулком в Україні та підтриманням достатнього рівня їхнього життя протягом процедури розгляду їхньої заяви, а також неприпущенням їхнього примусового повернення чи видворення до країни походження. Надаючи правовий статус таким особам держава несе міжнародно-правові зобов'язання з забезпечення таких прав [9; 14].

Разом з тим, в міжнародному праві «статус шукача притулку» на відміну від «статусу біженця», складається із звичаєвих норм, що відображений в актах міжнародних організацій та судових рішеннях щодо шукачів притулку, а також він визначений в національному законодавстві держав. Слід відмітити що шукачам притулку належать деякі додаткові права, які не притаманні біженцям, та які

впливають зі звичаєвих чи прямо встановлених міжнародними договорами принципів права притулку.

Дослідники зазначають, що в сучасному міжнародному праві на основі договірних і звичаєвих норм сформувався мінімальний міжнародно-правовий стандарт поведінки з шукачами притулку, який існує у вигляді принципів міжнародного права. Основними з таких принципів міжнародного права притулку є: принцип невидачі, принцип конфіденційності, принцип допуску до процедури захисту, принцип єдності сімей біженців, принцип незастосування кримінальних санкцій, а також принцип права на інформацію. Всі ці принципи диктуються міркуваннями негайного захисту особи, яка може перебувати у небезпеці, від безпосередньої загрози до моменту, доки держава, за допомогою власної національної системи оцінки не встановить чи слід надати такій особі притулок на своїй території [20, с. 123].

Щодо дотримання даного Стандарту, то слід зазначити, що держави закріплюють дані принципи в національному законодавстві. Найбільш визнаним принципом міжнародного права притулку є принцип невидачі осіб. Даний принцип існує у вигляді імперативної договірної норми згідно якої: «договірні Держави не будуть жодним чином висилати або повертати біженців до кордонів країни, де їхньому життю чи свободі загрожує небезпека через їхню расу, релігію, громадянство, належність до певної соціальної групи або політичні переконання» ст. 33 Конвенції про статус біженців [5]. Також він існує і у вигляді звичаєвої норми міжнародного права, та нормативно закріплений в національному законодавстві держав та трактується як заборона висилати будь-якого іноземця до країни, де їхньому життю, свободі чи здоров'ю загрожує небезпека. Будучи нормою міжнародного права принцип невидачі вимагає від держав, керуючись їх суверенною волею, забезпечити особам, які шукають притулку, доступ до своєї території, а також створення справедливих і ефективних процедур надання притулку та оскарження рішень щодо надання притулку [19].

Щодо закріплення його в національному праві, то ст. 31 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» міститься перелік підстав, за яких забороняється висилка іноземців, а саме: «іноземець або особа без громадянства не можуть бути примусово повернуті чи примусово видворені або видані чи передані до держави де їх життю або свободі загрозуватиме небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, смертна кара або страта, катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поведінки чи покарання, небезпека внаслідок загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини, або природного чи техногенного лиха, або відсутності медичного лікування чи догляду, який забезпечує життя, або де їм загрожує видворення або примусове повернення до країни, де можуть виникнути зазначені випадки» [15].

Як ми бачимо із змісту ст. 31, цей принцип розповсюджує на всіх осіб, яким загрожують серйозні порушення прав людини в країні походження. Аналогічну заборону вислання або примусового повернення біженця чи особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, до країни, з якої вони прибули та де їх життю або свободі загрожує небезпека містить ст. 3 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». Дана стаття зазначає, що: «Біженець чи особа, яка потребує додаткового захисту або якій надано тимчасовий захист, не може бути вислана або примусово повернута до країни, де їх життю або свободі загрожує небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної

соціальної групи або політичних переконань, де вони можуть зазнати катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання а також з інших причин, що визнаються міжнародними договорами чи міжнародними організаціями, учасниками яких є Україна, як такі, що не можуть бути повернуті до країн походження» [11].

Також, в Проекті Закону України від 23.04.2020 № 3387 «Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства», міститься заборона вислання або примусового повернення шукачів захисту та осіб, яким надано захист, до країни, з якої вони прибули та в якій їхньому життю або свободі загрожує небезпека, в статті 3 зазначається: «Іноземці та особи без громадянства, яким надано захист, жодним чином не можуть бути примусово повернені, примусово видворені, видані (піддані екстрадиції), передані для відбування покарання, передані відповідно до договорів про реадмісію чи про приймання та передачу осіб або в інший спосіб примусово переміщені до країн, де їхньому життю або свободі загрожує небезпека через їхню расу, віросповідання (релігію), національність, громадянство (підданство), належність до певної соціальної групи або політичні переконання, або де вони можуть зазнати катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки чи покарання, або загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного чи внутрішнього збройного конфлікту, а також з інших причин, що визнаються міжнародними договорами чи міжнародними організаціями, учасниками яких є Україна, такими, з яких особи не можуть бути повернені до країн походження» [1; 13].

Як ми бачимо в національному законодавстві, захист який гарантується особам щодо заборони вислання поширюється не тільки на біженців, але і на інші категорії осіб які перебувають на території України і не є її громадянами..

Згідно Стандарту не менш важливим принципом міжнародного права притулку є – принцип конфіденційності. Оскільки, конфіденційність в процедурах надання притулку особливо важлива з огляду на вразливість становища, в якому виявляються біженці та шукачі притулків. Зокрема ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зазначає, що застосування принципу конфіденційності зумовлюється не тільки міркуваннями безпеки особи, що звернулася за захистом, але й тим, що інформація, яка надається шукачем притулку під час звернення, може бути особистою, або носити травматичний для особи характер [4; 14]. Також в ст. 22 Європейської Директиви про мінімальні стандарти розгляду заяв про притулок, зазначається, що органи влади країни притулку «не повинні безпосередньо розкривати інформацію, що стосується окремих заяв про надання притулку...» [2].

Українським законодавством принцип конфіденційності закріплений в Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», норми якого визначають: «що органи виконавчої влади «повинні уникати» надсилання запитів з персональними даними заявників до країни походження заявників» [11]. Законопроектом: «Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства» визначається, що: «Інформація про шукачів захисту або осіб, яким надано захист, є конфіденційною і не може бути надана без їхньої письмової згоди: органам державної влади, фізичним і юридичним особам країни їх походження; органам державної влади, юридичним та фізичним особам третіх держав, а також міжнародним організаціям, громадянам України, якщо інше не передбачено законодавством України або міжнародними договорами України» ст. 4. Також поширення персональних даних про шукачів захисту та осіб, які отримали захист, дозволяється лише у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини» [13].

Щодо доступу до процедури звернення, то необхідність в цьому принципі визначається тим, що особа, яка шукає притулку, і яка прибула на територію держави, перебуває у владі цієї держави, яка може свавільно відмовити особі у можливості просити притулку, чи навіть примусово повернути таку особу до країни походження, таким чином зводячи ефективність системи міжнародного захисту нанівещь.

Саме тому, з метою уникнення порушень прав «шукачів притулку», до таких осіб які звернулися з проханням про притулок застосовується презумпція біженства, тобто шукач притулку розглядається як біженець доки його заява не буде розглянута повноваженими органами приймаючої держави відповідно до встановленої законом процедури» [20, с. 9; 17]. В законодавстві України дана норма міститься в ст. 5, ст. 7, ст. 8 Закону про біженців які визначають: порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; процедуру оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; порядок попереднього розгляду заяв [11].

В статті 9 Законопроекту «Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства» даний принцип існує як к порядок звернення іноземців та осіб без громадянства із заявою про захист і впливає із змісту статті: «Іноземці або особи без громадянства, які виявили бажання отримати захист, повинні особисто звернутися із заявою про захист або із зверненням за захистом: до посадової особи Державної прикордонної служби України у пункті пропуску через державний кордон, або до уповноваженого органу – під час перебування на законних підставах в Україні» [13].

Для дотримання прав шукачів притулку Стандарт визначає такий принцип, як принцип єдності сім'ї. Він випливає з права на приватне та сімейне життя як фундаментального права особи, а також з принципу захисту найкращих інтересів дитини. Згідно даного принципу членам родин повинні надаватися такі ж самі права, як і шукачу притулку [17]. В українському законодавстві даний принцип знайшов своє відображення в Законопроекті «Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства» норми якого зазначають що в Україна іноземцям та особам без громадянства, яким надано захист буде здійснено сприяє щодо збереженню єдності сімей. Також, члени сім'ї особи, якій надано захист, мають право з метою возз'єднання сім'ї в'їхати на територію України і бути визнаними біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, або отримати тимчасовий захист за відсутності умов, передбачених Законом» [13].

Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» також містить норми згідно який зазначається, що Україна сприяє збереженню єдності сімей біженців та осіб, які потребують додаткового захисту або яким надано тимчасовий захист. Згідно Закону члени сім'ї особи, яку визнано біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту або якій надано тимчасовий захист в Україні, мають право з метою возз'єднання сім'ї в'їхати на територію України і бути визнаними біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, або отримати тимчасовий захист за відсутності умов, передбачених Законом» [11].

Також законодавством України у відповідності до принципу права на інформацію, передбачено обов'язок службової особи установи до якої звернулася особа про надання притулку, проінформувати особу про порядок надання певного правового статусу який буде наданий особі, особливості національного законодавства, права і обов'язки, та ін. [11; 13].

Також в законодавстві України окрім зазначених нормативних актів, принципи мінімального міжнародно-правового стандарту поведіння з шукачами притулку закріплені і в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», прийнятий Верховною Радою України 20 жовтня 2014 р., і стосуються вони окремої категорії осіб [12].

Згідно ст. 1 даного Закону «внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.»

Також в Законі зазначається, що Україна вживає всіх можливих заходів, для захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні. Зокрема ст. 3 гарантує захист від примусового внутрішнього переміщення та примусового повернення на попереднє місце проживання, ст. 9 на єдність родини, ст. 10 конфіденційність [12].

Висновки. В сучасній системі міжнародного захисту прав людини, дотримання прав біженців і інших шукачів притулку займають особливе місце. Надання таким особам міжнародного захисту викликано необхідністю гарантувати дотримання прав та задоволення мінімальних потреб, у тому числі визнання за ними певного правового статусу. Проте не завжди країна, до якої шукач притулку звертається про визнання його біженцем, може задовольнити таку заяву. І, якщо, права біженців конвенційно закріплені і гарантовані, то права шукачів притулку складаються із звичаєвих норм, актів міжнародних організацій та судових рішень щодо шукачів притулку, а також норм національного законодавства держав. Саме, відсутність договірних імперативних норм щодо визначення правового статусу шукача притулку, зобов'язань для держав надавати притулок таким категоріям мігрантів, ставить шукачів притулку в досить вразливе становище, коли його права будуть порушені державою з різних міркувань.

Шукачі притулку, користуються основними правами людини, проте їх правовий статус має свої особливості, оскільки до офіційного визнання їх біженцями вони не мають повного обсягу прав і пільг, що закріплені Конвенцією про статус біженців 1951 року. З метою недопущення порушення основоположних прав людини шукача притулку були прийняті мінімальні міжнародні стандарти поведіння з шукачами притулку які містять певні заборони для держав. Зокрема згідно даних стандартів забороняється вислати шукачів притулку до країни яку вони покинули з обґрунтованих побоювань, їм повинна бути забезпечена конфіденційність та ряд інших прав які містяться в стандарті, оскільки для більшості людей отримання притулку може бути останньою спробою врятуватися від реальних переслідувань чи нелюдського поводження у країні походження і тому належне врегулювання відносин із надання та отримання притулку, гарантування кожній особі основоположних прав повинне бути закріплене міжнародними загальнообов'язковими нормами.

Слід відмітити, що національне законодавство містить ряд норм які відповідають міжнародному стандарту поведіння з шукачами притулку, та гарантує шукачам притулку на території нашої держави дотримання їх основоположних прав та свобод.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітична записка щодо законопроекту №3387 «Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства» URL: <https://jurfem.com.ua/analitichna-zapyska-zakonoprojekt-3387/> (дата звернення: 15.10.2024).
2. Директива Ради 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому прийнята 20 липня 2001 року URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU01293?ap=2> дата звернення: 15.12.2024).
3. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена Резолюцією 217 А(III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 10.11.2024).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) 1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 19.12.2024).
5. Конвенція про статус біженців : прийнята 22.04.1951 Конференцією повноважних представників з питання про статус біженців і апатридів, скликаній відповідно до Резолюції 428 (V) Генеральної ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (дата звернення: 04.01.2025).
6. Конституційне право України : навч. посіб. Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня. Д. : ТОВ "ЛізуновПрес", 2012. 472 с.
7. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 247 с.
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 12.10.2024).
9. Міжнародно-правовий статус прав біженців. URL: https://pidru4niki.com/1098120546705/pravo/mizhnarodno-pravoviy_status_prav_bizhentsiv (дата звернення: 12.12.2024).
10. Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти / С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина; к.ю.н., доц. М.В. Менджул. Ужгород: РІК-У, 2017. 348 с.
11. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07. 2011 № 3671-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> (дата звернення: 02.01.2025).
12. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
13. Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства: проект Закону України від 23.04.2020 № 3387 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JI01924A?ap=78> (дата звернення: 12.12.2024).
14. Протокол № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який гарантує деякі права і свободи, не передбачені в Конвенції та у Першому протоколі до неї від 16.09.1963 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.01.2025).
15. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17> (дата звернення: 12.12.2024).
16. Римаренко Ю.І. Міжнародне міграційне право. Підручник. Університетський курс / Ю.І. Римаренко. Київ.: КНТ, 2007. 640 с. С. 182.
17. УВКБ ООН. Рекомендації щодо механізмів тимчасового захисту чи тимчасового перебування. URL: <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5460cfa14>. (дата звернення: 20.12.2024).
18. Шаповал В. М., Крижанівський С. В. Інститут притулку в національному праві (конституційно-правовий аспект). Проблеми міграції. 2010. С. 12-16.
19. Conclusions adopted by the executive committee on the international protection of refugees 1975–2009 (Conclusion № 1–109) / UNHCR. URL: <http://www.unhcr.org/en-us/578371524.pdf> (дата звернення: 20.12.2024).
20. Scripnik V. Principles and Guarantees of Protection of Refugees. *EIRP Proceedings*. 2016. Vol. 11. P. 122-127. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=2423684> (дата звернення: 20.12.2024).